

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен
„доктор” в научна област: 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление: 3.3. Политически науки

автор Асен Стефанов Балабанов

на тема:

**„Ресурсно базиран цивилизационен модел – перспективи и
алтернативи”**

от проф. д-р Борис Филипов Манов

(ЮЗУ „Неофит Рилски”, катедра „Философски и политически
науки”)

I. Данни за дисертацията и автореферата.

Дисертацията е в обем от 188 страници, от които 174 са основен текст и 14 страници приложения. В технически план изложението е организирано прецизно, като включва увод, три глави, заключение, приложения, 2 таблици, 19 фигури (диаграми) и литература. Библиографията съдържа 129 източника – на хартиен и електронен носител: 85 на кирилица, 44 на латиница.

В увода е определен предметът, формулирани са хипотезата, целите и задачите на изследването и е очертана неговата актуалност. Формулирана е основната цел, според която дисертацията ще анализира политическите аспекти на разработения от Ж. Фреско цивилизационен модел „Венера“, предпоставките и пречките за реализацията му, неговата съвместимост с установените форми на ресурсно базираната икономика и на управление в съвременното общество. В следващите три глави като се използват в

единство политологичен, историко-философски и сравнителен подход се разгръща обстоен анализ на философско-политическите възгледи на Жак Фреско, на неговите теоретични предходници В. Вернадски и Т. дьо Шарден, както и на множество други политически мислители от древността до наши дни, свързани с и изграждащи концептуалните рамки на основните цивилизационни модели, водещи към формулирането на ресурсно базирания цивилизационен модел.

Авторефератът е съдържа 39 страници и представя основните моменти в съдържанието на дисертацията. В заключението са обобщени резултатите на изследването и са изведени неговите приноси. Посочени са и публикации на дисертанта в научни издания, апробиращи основните тези на дисертационния труд.

II. Актуалност на темата.

Дисертацията „Ресурсно базиран цивилизационен модел – перспективи и алтернативи” изследва някои от най-актуалните и значими теоретични и практически проблеми на съвременното политологично познание. Сред тях особено място заема концепцията за ресурсно базирания цивилизационен модел, която, според дисертанта, е една от малкото практически разработени теории, предлагащи основа за преход към посткапиталистически свят, който не е свързан с бавна гибел на човечеството, световна война или глобална катастрофа. Освен това, дисертационният труд прави опит не само да очертае проблемите на съвременния свят, но през призмата на политологичния подход да представи перспектива за тяхното решаване.

И на двете равнища разработваната проблематика е актуална и значима, но засега в българската не само политологична, но и социално-

философска, социологическа и икономическа литература, отсъстват нейни цялостни теоретични изследвания.

В този план трябва да се посочи, че дисертантът си дава сметка за съществуващите трудности и бели полета в научните изследвания до момента, поради което прави обосновано дефиниране на ограниченията пред дисертационното изследване.

III. Съдържание и основни моменти в дисертацията.

В съдържателен план се очертават следните същностни характеристики на изследването:

1) Дисертацията следва стройна логическа структура. В първа глава като основна теза се извежда широко приетата принципна постановка, че светът днес е в период на глобална трансформация във всички сфери на обществените отношения. В подкрепа на тази теза се прави кратък обзор на трудовете на А. Тофлър, С. Хънтингтън и К. Швааб, които дават различен анализ на настъпилата трансформация. А. Балабанов показва, че нито една от тях не може да обхване всички аспекти на глобалния преход и не дава отговор на всички свързани с него проблеми, поради което предлага изследването на по-малко познати теории като тази за ноосферата и ресурсно базираната цивилизация, които според него, съдържат по-всеобхватни и по-хармонични пътища за решаването на съвременните глобални проблеми.

Втора глава обосновава позицията, че макар и несъмнено да съдържа в себе си утопични елементи, проектът Венера не трябва да бъде автоматично отхвърлен като безполезен за политологичната теория. За да илюстрира това, изследването дефинира понятието утопия и неговото развитие през човешката история, извеждайки тезата, че много смятани някога за химерни изобретения или събития в последствие са станали

реалност, а много от утопичните и анти-утопичните теории са показали практическа и научна стойност.

В трета глава, която е и централна на дисертацията, е представена теорията за ресурсно цивилизационния модел през призмата на творчеството на нейния автор Жак Фреско и неговите последователи. Осъществен е критичен анализ на теорията за ресурсно базираната цивилизация и дали тя дава решение на най-значимите съвременни глобални проблеми като: климатични промени, световно неравенство и глад, автоматизация, криза на демокрацията и др., както и какви са основните пречки пред нейната реализация в обществената практика.

2) Друг важен момент е фактът, че дисертантът в края на всяка глава прави „изводи“ от осъществения анализ, които не само обобщават казаното в изложението, но и служат като основа за „преход“ към предприеманото изследване в следващата част на дисертацията;

3) В дисертацията личи богата обща, философско-историческа и политическа култура, написана е с видим „авторов“ подход, който се проявява особено ясно при формулирането, аргументирането и провеждането на защита на хипотезата на дисертацията, която закономерно намира най-съществените си аргументи и резултати в третата глава „Ресурсно базираната цивилизация – цивилизационен отговор или безполезна утопия?“. В нея, в процеса на доказване на хипотезата на изследването, авторът формулира следните основни изводи:

а) проектът Венера съдържа в себе си възможни решения на много от съвременните глобални проблеми;

б) за реализацията на ресурсно базирания цивилизационен модел са необходими малки, еволюционни и революционни обществени и политически реформи;

в) теорията на Фреско е естествен наследник и продължител на теориите за ноосферата на Вернадски и Шарден;

г) теорията на Жак Фреско не е безполезна утопия, а има съществени научни приноси, особено като отговор на предизвикателството на глобалната автоматизация и като модел за постигане на вечен мир.

4) Съществена характеристика на рецензията е стремежът на дисертанта да не остава на нивото на абстрактния теоретичен анализ, което „естествено“ се предполага от обекта на изследването, а да търси и намира практически проекции на изследваните политически теории и процеси. В този план от значение са два аспекта на дисертацията на Асен Балабанов: първи, че в нея са представени резултатите от осъществено от автора емпирично проучване и контент-аналитично изследване, което не е често срещан подход в политологичните теоретични трудове. От направения анализ са получени ценни сведения за нагласите и очакванията на хората за бъдещото социално развитие на обществото. Вторият аспект се изразява в това, че в последния параграф на трета глава са формулирани научно-значими изводи за практическата стойност и приложимост на ресурсно базирания цивилизационен модел.

IV. Критични бележки, препоръки и въпроси, относно дисертацията.

Нямам съществени критични бележки и препоръки към предлагания за рецензиране труд. Заслужава да се отбележи обаче, че той би спечелил, ако би било преодоляно съществуващото на редица места в него близко до журналистическия стил изложение на тезите на автора.

V. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Самооценката на приносните моменти на дисертацията е оформена в съответствие с изискванията.

Смятам, че на основата на разработеността на проблема и постигнатите резултати в дисертацията, докторантът основателно посочва свои теоретико-методологични и практико-приложни приноси към проблемите на политическата наука (и практика).

VI. Заключение.

Казаното за постигнатите резултати в рецензираната дисертация, както и нейната актуалност и практическа значимост ми дават основание да предложа на уважаемото научно жури за провеждане на защитата на дисертационния труд на тема „Ресурсно базиран цивилизационен модел – перспективи и алтернативи”, да присъди на неговия автор Асен Стефанов Балабанов образователната и научната степен „доктор” в научната област: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.3. Политически науки.

06.12.2021 г.

Гр. Благоевград

Подпис:

Проф. д-р Борис Манов